

ZAPISKI

Puškinovi potomci. Sovjetski dnevnik prinašajo naznanilo o knjigi „Potomci“. Njen avtor E. Gard je zbral vse dostopne podatke o sedanjih dedičih največjega ruskega pesnika. Puškinov najstarejši sin, general Aleksander Aleksandrovič, je umrl v visoki starosti kmalu po začetku nemške vojne. Zadnja desetletja je preživel v Moskvi kot redni obiskovalec v zgodovini ruske književnosti znane Angleškega kluba, kamor je rad zahajal tudi mladi Puškin. Aleksander Aleksandrovič, prijazen, lep starec, se ni spominjal očeta, ki ga je izgubil kot majhen deček. A zaradi prirojene skromnosti je vedno občutil neko zadrego kot sin velikega človeka. Generalova hči Ana Aleksandrovna je večkrat slišala od očeta: „Vsi, ki me prvič srečajo, so razočarani. To jim čitam v očeh. Vsi mislijo, da mora biti tudi sin velikega pesnika neka izredna osebnost. A na žalost sem jaz le navaden človek, ki ne zasluži nobenega zanimanja.“ Če je srečal Puškinov sin sinove Leva Tolstega, jim je dokaj pikro pravil: „Dobro vem, da smo razočarali javnost. Mar ne slutite, kaj od nas pričakuje? Hoče, da bi nosil jaz Puškinove zalizce, in vi seveda morate imeti kmečke široke, sive brade. Mi ne zadoščamo tem zahtevam, in vse je razočarano: — No, temu se pač ne pozna, da bi bil Puškin ali Tolstoj!“ Zato odločno ni maral Aleksander Aleksandrovič, da bi poskušal kdorkoli od njegovih otrok srečo kot pisatelj: „Pustite rajši to! Saj ne boste dosegli Puškina!“

General Puškin je zapustil tri hčere in sina Grigorija Aleksandroviča. Najstarejša hči, Marija Aleksandrovna, omožena Bikova, je živela z družino na Poltavskem. Njen mož je umrl leta 1919. Marija Aleksandrovna, pesnikova najstarejša vnukinja, ima zdaj na Južnem Ruskem dve hčerki. Ena biva na Poltavi in druga v Rostovu na Donu. Mati je navezana na njuno gostoljubnost in obiskuje zdaj eno,

zdaj drugo, ker je brez sredstev. Poprej je prejela od Sovjetske Ukrajine 125 rubljev mesečne pokojnine. A decembra leta 1932. je prejela uradno obvestilo, da je pokojnina ustavljena, „ker nima ‚moskovski pesnik‘ Puškin nobenih zaslug za Ukrajino“. Gospa Marija se je pritožila na Zvezno sovjetsko vlado v Moskvi, ker njena sestra in brat dobivata (na področju Ruske republike) isto pokojnino dalje. Ukrajinska ozkosrčnost je neumljiva že zaradi tega, ker je bila omožena Marija Aleksandrovna z N. V. Bikovim, Gogoljevim nečakom in biografom. Ali nemara mislijo v Kijevu, da tudi Gogolj „nima nobenih zaslug za Ukrajino“.

Druga hči A. A. Puškina, Vera Aleksandrovna je davno umrla. A v Moskvi stanuje pri njenem vdovcu S. P. Mezenecu tretja sestra, Ana Aleksandrovna Puškina. Priletna, a bodra gospodična milo prosi: „Napišite o meni kar mogoče malo. Jaz sem navadna državljanka.“ — O ne, saj ste Puškinova vnukinja! — „Kaj zato, če pa nisem doprinesla naši dobi nobene dediščine po velikem duhu mojega deda.“ Gospodična dviga živahne in jasne, popolnoma mladostne, izrazito „puškinove oči“ in se smehlja nekoliko v zadregi in nekoliko ironično. Prav takšen pogled istih široko razstavljenih oči srečamo na enem izmed Puškinovih portretov, znani H. Vernetovi sliki s svinčnikom iz leta 1820. . . . Pred kratkim so hoteli slikati Ano Aleksandrovno za film. Režiserji so jo prišli vabit na stanovanje. Še zdaj se zgrozi, ko pomisli na to povabilo.

Grigorij Aleksandrovič Puškin, pesnikov vnuk, stanuje z družino v Lopasnji blizu Moskve. V letih 1914 do 1921 je bil skoro nepretrgoma na fronti: poprej v nemški in pozneje v meščanski vojni. Ponovno je bil ranjen in otolčen. Leta 1919. so ga poslali po vmesnem odmoru na južno fronto, kjer je služil v različnih odsekih bojne črte kot rdeči častnik. Leta 1921.

je bil prestavljen k enemu izmed vojnih poveljstev in proti koncu istega leta odpuščen zaradi demobilizacije. Odtlej stane ves čas v Lopasnji. Začetkoma je bil nastavljen pri zadružni zvezi, a potem odpuščen. Grigorij Aleksandrovič je že prekoračil 60. leto. Ni več zmožen dela, čeprav je ohranil strumno vojaško zunanost. Dobiva omenjeno pokojnino v znesku 125 rubljev. Njegova soproga Julija Nikolajevna daje zasebne ure.

Njun sin Grigorij Grigorjevič biva pri starših. Postati hoče agronom in se uči v poljedelski šoli kolonije „Novo življenje“ v Davidovki. Grigorij Grigorjevič je pesnikov pravnuk in najmlajši potomec rodu Puškin-Hanibalov. Tudi ta pravnuk ničesar ne piše in nikoli ne sanjari, da bi postal pisatelj. A po zunanosti je najbolj sličen velikemu pradedu. Puškinova živahnost, čuvstvenost in obrazne poteze ustvarjajo v posameznih trenutkih presenetljivo popolno sličnost... Več kakor sto let loči pradedu od pravnuka. A kljub temu je sličen Griša Puškin, slušatelj sovjetske poljedelske šole, nekdanjemu Saši Puškinu, gojencu liceja v Carskem selu.

N. P.

Kriza in znanost. V „Les Nouvelles Littéraires“ z dne 1. aprila 1933. je Julien Benda posvetil nekoliko prodornih misli stališču profesorja fizike Paula Langévina, da bi znanstveniki morali večsi zapustiti svoje studijske sobe in laboratorije in „posredovati tudi v socialni snovi, aplicirati svoje metode ne samo na narodo, marveč tudi na ureditev medčloveških odnosov, da bi se ustvarila pravičnost med ljudmi in narodi“. Ali lahko znanstveniki vplivajo z znanstvenimi metodami na moralni napredek človeštva? Julien Benda odgovarja: Ne! Znanost je svet zase in nima nič skupnega s svetom nravnih vrednot. Benda odklanja one, ki hočejo, kakor n. pr. Rauh, ustanoviti „eksperimentalno moralko“. Nasprotje med znanostjo in moralo je predvsem v tem: Znanost skuša dognati svet, kakršen je v resnici,

morala pa hoče resnično stanje izpremeniti v smislu nekih idej ali čuvstev. Naloga znanosti so prvenstveno teoretične, naloge morale pa praktične. Znanost je treba po Bendi celó varovati pred svetom moralnih vrednot, sicer se bo, kakor hočejo nekateri v sovjetski Rusiji, tudi botanika ali opisna geometrija vdinjala kaki moralni in preko nje politični ideji. To pa pomeni konec znanosti. Znanstvenik lahko kot človek deluje za napredek socialne pravičnosti, znanost sama pa naj bi po Bendi ostala nasproti socialnim in moralnim načelom tako svobodna, kakor je nasproti religiji.

B.

Naši sodelavci. V tej številki priobčujemo prispevek, ki ga je spisal za „Ljubljanski Zvon“ mladi češki kritik Rajmund Habřina. Pisec eseja „Apostol češkega tradicionalizma“ je izdal doslej pesniško zbirko „Marný smích k večnosti“ in knjižico esejev „Světla nad Kralicemi“, za brnsko gledališče je prevel Cankarjevo „Pohujšanje v dolini šentflorjanski“, a za praški „Lumir“ spisal daljšo studijo o Cankarjevi dramatik. V brnskih „Lid. Novinah“ redno poroča o slovenskih književnih pojavih. V zvezi s Habřinovým esejem o A. Nováku bomo v eni prihodnjih številkih priobčili kot primer Novákoves esejistične umetnosti esej „Narodni pomen Otokarja Březine“.

B.

V počastitev spomina umrlega pesnika Josipa Cimpermana je uredništvo Ljubljanskega Zvona dobilo od darovalke, ki noče biti imenovana, 300 Din z naročilom, da jih razdeli trem mladim, upa polnim sotrudnikom Ljubljanskega Zvona. Uredništvo je ta znesek razdelilo gg. Stanku Janežu, Cirilu Kosmaču in Rudolfu Kresalu in se veliko dušni darovalki toplo zahvaljuje.

Popravek. Na strani 255. čitaj v članku B. B. „Nova ruska proza“ namesto Prevodi Mire Čechove so prikovno čisti. — so jezikovno čisti.

Ur.